

ĐAKOVICA

ZAJEDNIČKI PROJEKAT EU/SE–

Podrška promociji kulturne raznolikosti
Komponenta za lokalni ekonomski razvoj
Pilot aktivnosti

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe

PREGLLED

Komponenta lokalnog privrednog razvoja (LPR) iz Zajedničke akcije Evropske unije / Saveta Evrope za Podršku promociji kulturne raznolikosti na Kosovu* (PKRK) inspirisana je i blisko povezana sa Pilot projektom lokalnog razvoja (PPLR) iz Regionalnog programa Saveta Evrope za kulturnu i prirodnu baštinu u Jugoistočnoj Evropi.

Dok Regionalni program ima širi delokrug u sferi privrednog razvoja, PKRK / LPR je posebno usredsređen na jedan aspekt regionalnog programa: turizam baštine. U tom svojstvu, PKRK / LPR ima za cilj da stvori uslove koji će omogućiti društvenu koheziju i privredni razvoj koristeći potencijalnu kulturnu i privrednu baštinu za region zapadnog Kosova.

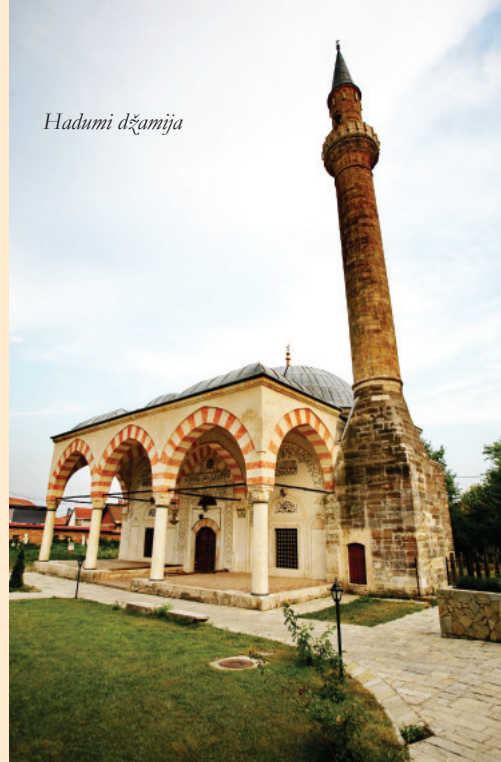
Radeći sa šest opština na zapadu Kosova (Peć, Đakovica, Klina, Dečane, Junik i Istok), projekat PKRK naglašava značaj zaštite baštine, održavanja i upravljanja kroz integrisani pristup u procesu lokalnog

privrednog razvoja. Ovaj pilot projekat utvrđuje izvodljivu strukturu, metodologiju i primere toga kako bi baština, ako se njome delotvorno upravlja, mogla biti prednost koja bi donela veliku korist lokalnim zajednicama kao deo dinamičkog procesa društvenog i privrednog razvoja.

U pripremi Plana regionalne baštine, projekat PKRK je potvrdio sve lokacije baštine i vrednosti u regionu, na osnovu informacija dobijenih od lokalnih i centralnih organa vlasti i institucija. Međutim, te akcije su se usredsredile na atrakcije i karakteristike koje su trenutno pristupačne i koje se mogu predstaviti opštoj javnosti i posetiocima u svrhu turizma baštine.

Ova brošura je pripremljena za aktere u opštini Đakovica da bi se upotrebio Plan regionalne baštine i njegove preporuke. Ona podstiče aktivno angažovanje lokalnih zajednica i aktera u primeni prioritarnih mera u opštini, u koordinaciji sa pet drugih opština u regionu, kao i sa centralnim organima vlasti.

Hadumi džamija

Kula Košijerib

*Ovaj naziv, bez prejudiciranja statusa Kosova, u skladu je sa Rezolucijom SB UN 1244 i mišljenjem MSP-a o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Etnografski muzej

CILJEVI

Aktivnosti lokalnog privrednog razvoja i pilot akcije usredsređene su na:

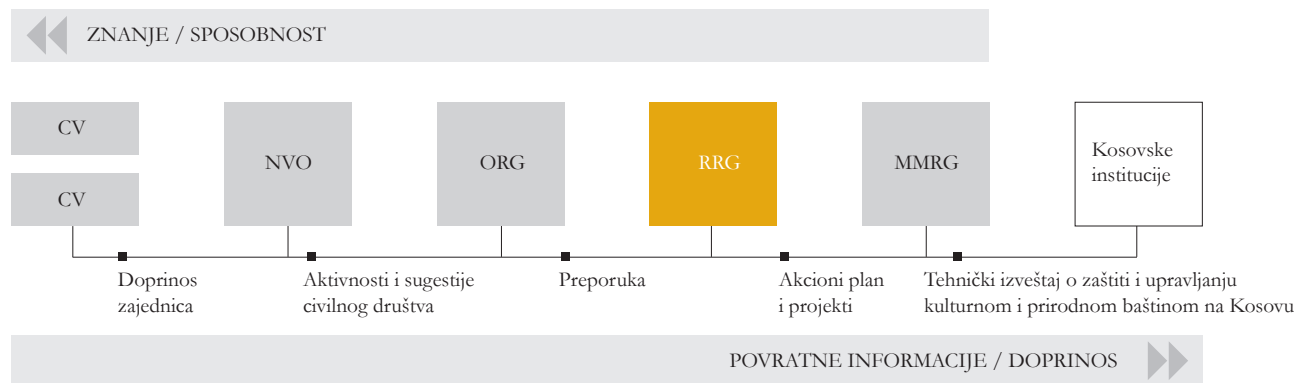
- procenu kapaciteta prirodne i kulturne baštine u regionu;
- stvaranje mehanizma strateškog planiranja za zaštitu i obnovu baštine;
- razvoj delotvornih partnerstava između različitih aktera i podsticanje javno/privatnih inicijativa za baštinu;
- uspostavljanje regionalne koordinacione službe u zajednici za upravljanje baštinom.

METODOLOGIJA

Plan baštine je dinamički proces koji obezbeđuje strateški kontekst za akcije u zajednici sa postojećim resursima da bi se obezbedile najveće koristi za lokalne zajednice u regionu. On ima za cilj da omogući zajedničke akcije radi identifikovanja prioriteta za podelu dostupnih sredstava za očuvanje i promociju baštine, u koordinaciji sa vladom, opštinama i drugim zainteresovanim stranama.

Da bi se obezbedilo aktivno angažovanje aktera, projekat PKRK je usvojio sledeću metodologiju i tok rada tamo gde su zajednice konstantno iznosile mišljenje i dale doprinos u kreiranju politike, a na nivou zajednice podstican je prenos redovnog znanja i sposobnosti.

OPŠTINA ĐAKOVICA

Opština Đakovica se nalazi u jugozapadnom delu Kosova i ima otprilike 150.000 stanovnika. Sastoji se od glavnog grada, sa oko 90.000 stanovnika i 84 sela sa oko 60.000 stanovnika. Pored većine koju čine kosovski Albanci, Romi, Aškalije i Egipćani predstavljaju najveću manjinsku grupu u opštini, sa oko 8.600 pripadnika.

Stari grad Đakovice bio je jedan od najrazvijenijih trgovinskih centara za vreme vladavine Otomanskog carstva na Balkanu. Svedok tog perioda jeste Veliki Bazar koji se nalazi u centru starog grada, a koji sadrži mnoge očuvane i obnovljene radnje i stambene objekte. Bazar se razvijao oko Hadum džamije, izgrađene 1594-95. god. kao donacija Hadum Sulejmana Efendije (poznatog kao Hadum aga); on je istovremeno donirao sredstva za druge javne objekte u gradu, uključujući neke od prvih radnji na mestu stare pijace.

Na tom Bazaru je razvijen veliki broj zanata, uključujući radove od metala, radove od kože, radove od drveta i stolariju,

proizvodnju tekstila, kolevki, sedala, itd. Jedan od tih zanata koji i danas postoji – i koji je priznat kao mogući „brend“ za Đakovicu – jeste pravljenje kolevki. Značaj ovog zanata pokazuje umetničku maštu zanatlija u predstavljanju tradicionalnih verovanja u vezi sa zaštitom novorođenčadi.

Do Velikog Bazara vodi nekoliko starih mostova. Najkarakterističniji su Krojačev Most (18. vek) i Tanerov Most (17. vek), od kojih se oba nalaze na reci Erenik, i Talićijev Most, izgrađen 1816. god. na reci Kreni.

Prirodna baština opštine Đakovica, kao što su Park Škugez, Radonjičko jezero i Klisura Belog Drima, prihvaćena je među lokalnim stanovništvom kao najprivlačnija za posetioce i za aktivnosti u prirodi, kao i za razvoj sportskog turizma.

UKLJUČIVANJE OPŠTINE ĐAKOVICA U AK- TIVNOSTIMA LPR-a

U kontekstu projekta PKRK-a, sproveden je veći broj aktivnosti uz aktivno angažovanje lokalnih aktera u opštini Đakovica.

- Istraživanje vredne kulturne i prirodne baštine i ispitivanje mogućnosti da ona postane deo turizma baštine sprovedeno je kroz ankete, razgovore i polustrukturisane sastanke sa akterima, uz učešće:

- istraživačke kompanije UBO
- NVO Arteza
- volontera iz zajednice
- Regionalnog centra za kulturnu baštinu u Đakovici
- Opštine Đakovica

- Program obuke za upravljanje kulturnom baštinom

- Pilot aktivnosti su sprovedene istovremeno u šest opština na zapadu Kosova. One su obuhvatile tri komponente koje su imale presudnu ulogu za angažovanje zajednice u toku pripreme plana regionalne baštine.

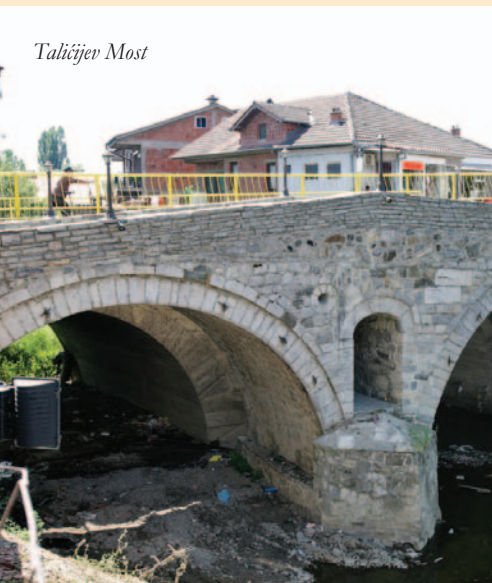
PILOT AKTIVNOSTI

Aktivnost	Lokalni akteri
A. IDENTIFIKOVANJE DOBARA PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE	
I. Prikupljanje podataka o izabranom dobru prirodne i kulturne baštine	
<i>Prikupljanje podataka o dobrima nepokretne kulturne baštine</i>	
• Teke Šeika Emina (17. vek) • Sat kula (1912, renoviran 2009) • Hadum džamija (1594-95) • Konak Haračija (19. vek) • Etnografski muzej (1810) • Kula Koši (1870) • Tanerov Most (17. vek) • Krojačev Most (18. vek) • Talićijev Most (1816)	- Regionalni centar za kulturnu baštinu Đakovice - NVO Arteza - Tim PKRK projekta.
<i>Prikupljanje podataka o dobru nematerijalne kulturne baštine</i>	
Umetnički zanat pravljenja kolevki	- NVO Arteza
<i>Prikupljanje podataka o dobru prirodne baštine</i>	
• Klisura Belog Drima • Radonjičko jezero • Park Škugeza	- NVO Arteza - Valjmira Gaši (MSPP)
II. Promotivni materijal	
• Dizajniranje karte baštine Đakovice • Dizajniranje i izrada informativnih panela za svako izabrano dobro prirodne i kulturne baštine	- NVO Arteza - Opština Đakovica
B. PRAKSA NEMATERIJALNE BAŠTINE	
I. Identifikacija	
• Izrađivač kolevki • Tradicionalna gradska muzika „Đakovačka sofa“	- NVO Arteza
II. Obuka	
• Obuka za tradicionalno pravljenje kolevki sa 5 učenika	Ruždi Ćari, izrađivač kolevki
• Obuka za pravljenje lula sa 5 učenika	Sefedin Koburja, izrađivač lula
III. Organizovanje događaja o nematerijalnoj kulturnoj baštini	
• Organizovanje tradicionalne gradske muzike „Đakovačka sofa“ (08.07.2011), održane u Jupa marketu u Đakovici. • „Đakovačka sofa“ – dokumentarni film	- NVO Arteza
C. ZAJEDNIČKI REGIONALNI DOGAĐAJI U VEZI SA KULTURNIM TURIZMOM	
• Učešće na jesenjem regionalnom festivalu održanom u Đakovici (25.11.2011) i u Peći (26.11.2011). Opštinu Đakovica su predstavljale zanatlije, lokalni proizvođači hrane i izvođači tradicionalne muzike.	- NVO Arteza, Đakovica - Zanatlije, proizvođači i izvođači iz Peći i Đakovice - Tim PKRK projekta.
• „Dani zanata“, održani u Đakovici (29. novembra – 10. decembra 2010) 12 zanatlija iz regiona Peći okupilo se u Velikoj Čaršiji u Đakovici da vežbaju i pokažu svoje sposobnosti tokom 12 dana.	- NVO Arteza - Zanatlije iz zapadnog regiona Kosova - Tim PKRK projekta.

Aktivnost	Lokalni akteri
Obrazovanje i podizanje svesti	
Osmišljavanje priručnika o baštini i raznolikosti za osnovne škole	Učenici, roditelji i nastavnici iz osnovne škole „Zekeria Redža“, opština Đakovica
Hajde ture - posete lokacijama	Učenici iz osnovne škole „Zekeria Redža“, opština Đakovica; Grupe iz manjinskih zajednica; Lica sa posebnim potrebama
Obuka nastavnika o baštini i raznolikosti	2 nastavnika iz osnovne škole „Zekeria Redža“, opština Đakovica
Razvoj institucionalnog kapaciteta	
Izrada smernica za primenu Zakona o kulturnoj baštini	Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu Đakovice
Studijske posete Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Albaniji, Crnoj Gori, Belgiji, Švajcarskoj, Irskoj, Turskoj, Veneciji, Sloveniji	Predstavnici ORG iz Đakovice; direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu Đakovice; NVO Arteza
„Veze: Regionalna konferencija o nematerijalnoj kulturnoj baštini“, mart 2012. god.	Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu Đakovice; NVO Arteza

Škegzu

Taličjev Most

PREDLOŽENE PRIORITETNE AKTIVNOSTI ZA OPŠTINU ĐAKOVICA U OKVIRU PLANA REGIONALNE BAŠTINE 2012-2015.

U daljem tekstu dat je spisak preporuka za aktivnosti u Đakovici koje su u skladu sa Planom regionalne baštine za zapad Kosova 2012 – 2015. i sa drugim opštinama u regionu.

Podići svest i promovisati pravilno shvatanje baštine na zapadu

Kosova

- Učestvovati na regionalnim godišnjim festivalima da bi se u javnosti podigla svest i prikupila sredstva za aktivnosti kao što je tradicionalna gradska muzika „Đakovačka sofa“
- Podržati aktivnosti podizanja svesti u školama u opštini
- Nastaviti sa organizovanjem đakovačke sofre, sa blagovremenim objavljivanjem promotivnog materijala
- Koristiti regionalni logo za brendiranje
- Obezbediti redovno sakupljanje otpada i podići svest o čistoj životnoj sredini

Preduzeti neophodne mere za zaštitu baštine na zapadu Kosova

- Istražiti i identifikovati karakteristični deo tradicije, igre i baštinu u Đakovici da bi se isto dokumentovalo u skladu sa smernicama
- Mapirati dobra izgrađena, pokretne, nematerijalne i prirodne baštine zajedno sa relevantnim informacijama i redovno obavешtavati centralne organe vlasti
- Navesti ugrožene objekte u opštini

Razviti i podstaći detaljnu procenu, osmišljavanje i planiranje integrisanog projekta sa efektnim planom za upravljanje baštinom na zapadu Kosova

- Identifikovati neophodne standarde za obavljanje turističke delatnosti i obezbediti obuku za lokalne turističke agencije
- Napraviti jasnu i ažuriranu mapu dobara celokupne baštine koja je spremna za posetioce

- Obezbediti doprinos za godišnji regionalni izveštaj o „Stanju baštine“ na zapadu Kosova
- Obezbediti odgovarajuće znakove za lokacije koje su spremne za turizam
- Testirati kulturne proizvode i marketinški stil u datoj oblasti rada u regionu

Razviti i koordinisati odgovarajuću praksu upravljanja za brigu o baštini na zapadu Kosova

- Organizovati izgradnju kapaciteta za bolje sposobnosti upravljanja baštinom, uključujući lokalne vodiče
- Učestvovati na redovnim sastancima / forumima da bi se podelila dešavanja i da bi se informisalo o regionalnom programu
- Poslati lokalno osmišljene brošure i promotivni materijal Regionalnoj koordinacionoj službi

Razviti lokalno odgovarajuće i održive inicijative za turizam baštine na zapadu Kosova

- Identifikovati strukturu kula u opštini koja će učestvovati u inicijativi za kulturne pravce
- Ulagati u jedan kulturni proizvod na osnovu lokalne prakse kulturne baštine (tradicionalna izrada kulevki i lula) i identifikovati još jedan proizvod
- Podržati inicijative malih i srednjih preduzeća (MSP), uključujući noćenje sa doručkom
- Učiniti Đakovicu turističkom destinacijom za tradicionalne prakse zanatstva i kreativne industrije u regionu u skladu sa obnovom Velike čaršije

UKLJUČENI PARTNERI I AKTERI

Glavni partneri

Ministarstvo kulture, omladine i sporta

Opština Đakovica

NVO: Arteza i Besimi për Transformim Rural

Članovi Regionalne radne grupe

Avdilj Hodža, Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu - Peć • Osman Gojani,

Direktor Regionalnog centra za kulturnu baštinu - Đakovica • Špresa Đonbaljaj,

Direktor Regionalnog odeljenja za kulturu

- opština Peć • Endel Beriša, Direktor

Biblioteke - opština Đakovica • Musa

Kaljićani, Direktor Odeljenja za privredu

- opština Istok • Hajdin Morina, Službenik

za obrazovanje - opština Klina • Nimon

Tofaj, Zamenik predsednika - opštine Junik

• Škeljzen Šehu, Odeljenje za urbanizam -

opština Dečane • Kujtim Rahmani NVO

Arteza - Đakovica • Šasimete Seljimaj NVO

7 Shtatori - Peć • Redžep Maksutaj NVO

Agimi - Dečane

Članovi Opštinske radne grupe (Đakovica)

Osman Gojani, Direktor Regionalnog centra

za kulturnu baštinu - Đakovice • Džemilje

Bošnjaku Odeljenje za obrazovanje -

opština Đakovica • Endelj Beriša, Odeljenje

za kulturu - opština Đakovica • Masar

Rizvanoli, Udruženje intelektualaca Jakova

- Đakovica • Alji Haraćija, Zanatljia -

Đakovica • Kujtim Rahmani, NVO Arteza

- Đakovica • Fljorinda Rudi, NVO Besimi

per transformim rural - Đakovica • Škeljćim

Jupa, Predstavnik lokalnog preduzeća

- Đakovica • Mahmut Ljlja, Doktor -

Đakovica • Eljida Bejtulahu, Odeljenje za

urbanizam - Đakovica • Alji Šehu, redstavnik

turističkog sektora - Đakovica • Aljban

Meka, Slikar - Đakovica • Škeljzen Saraćini,

Arheolog, Etnografski muzej - Đakovice •

Alji Šehu, Predstavnik turističkog sektora -

Đakovica

Volonteri

Ardiana Rahmani NVO Arteza

Stručnjaci, predstavnici institucija/ organa vlasti i privatna preduzeća:

Teri O'Regan, Stručnjak Saveta Evrope
(Irska) • Liam Skot, Savet za baštinu - Irske •
Bob Čarmburi, Konsultant za privredni
razvoj • Zek Čeku, Konsultant za razvoj
turizma • Burbuće Deva, Predstavnik

Ministarstva kulture, omladine i sporta

• Valjmira Gaši, Stručnjak iz Ministarstva
sredine i prostornog planiranja • Arsim
Muljhadža, Predstavnik Regionalnog
centra za kulturnu baštinu - Peć • Vergina
Dilja, Predstavnik Regionalnog centra za
kulturnu baštinu - Đakovica • Jeton Aljiu,
Ministarstvo trgovine i industrije: Odeljenje
za turizam • UBO Konsultantska kompanija

KONTAKTI:

Za više detalja i
mogućnosti za saradnju,
kontaktirajte:

Koordinatori kancelarije
za PRN:

Bljerta Hardži-Begoli,
blerta.harxhi@phm-west.org

Nermin Kastrati,
nermin.kastrati@phm-west.org

Tel: +381 (0)39. 421. 651
Ul. Mbretëresha Teutë, Br. 85,
30000 Peć

Projekat PKRK
Kancelarija Saveta Evrope
u Prištini
Ul. Bedri Pejani br. 3 -
10000 Priština
Tel: +381 (0)38. 243.751

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe